

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący : SSA Maria Jolanta Kazberuk

Sędziowie : SA Barbara Orechwa-Zawadzka

: SO del. Elżbieta Krupińska (spr.)

Protokolant : Barbara Chilimoniuk

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2013 r. w Białymstoku

sprawy z wniosku M. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o prawo do emerytury wcześniejszej

na skutek apelacji wnioskodawczyni M. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 29 czerwca 2012 r. sygn. akt IV U 1565/12

I. oddala apelację,

II. zasądza od wnioskodawczyni na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Sygn. Akt III A Ua924/12

Uzasadnienie.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z dnia 26 kwietnia 2012 roku, znak: ENMS/6/023021605, odmówił M. W. prawa do emerytury w warunkach szczególnych na podstawie art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. Nr 153, poz. 1227 ze zmianami) , w zw . z §3 i §4 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 grudnia 1998 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz. U. 83 , Nr 8, poz.43 ze zmianami, bowiem na dzień 1 stycznia 1999 roku odwołująca udowodniła 13 lat , 11 miesięcy i 6 dni pracy w szczególnych warunkach zamiast wymaganych 15 lat.

Organ rentowy podkreślił , iż wnioskodawczyni w okresie zatrudnienia w (...) w O. od 3.12.1984r. -31.12.1984r. oraz 31.10.1991r.-31.12.1993r. przebywała na urlopie wychowawczym i w czasie urlopu wychowawczego w okresie od 1.02. 1992r. – 30.04. 2001r. pracowała w wymiarze 1/2 etatu. Zatem okresu od 1.02 .1992r.- 31.12 1998r. oraz urlopu wychowawczego nie można zaliczyć do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach , gdyż zatrudnienie nie było wykonywane stale i w pełnym wymiarze czasu pracy .

Odwołanie od powyższej decyzji złożył pełnomocnik M. W.. Wnosił o zmianę decyzji i przyznanie prawa do świadczenia. W uzasadnieniu wskazał, że odwołująca udowodniła 16 lat i 1 miesiąc pracy w warunkach szczególnych, tj. 9 lat i 3 miesiące w pełnym wymiarze czasu pracy oraz 9 lat i 3 miesiące w wymiarze 1/2 etatu. Powołując się na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2011 roku podnosił, iż urlop wychowawczy sprzed 1999 roku (w wymiarze 2 lata i 3 miesiące) powinien być zaliczony do stażu emerytalnego.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie jako niezasadzonego, podnosząc iż okres pracy skarżącej w szczególnych warunkach został ustalony w oparciu o świadectwo pracy wystawione przez (...) w O. z dnia 30 kwietnia 2001 roku. Zgodnie z jego treścią ubezpieczona w okresie od dnia 3 grudnia 1984 roku do dnia 31 grudnia 1984 roku oraz od dnia 31 października 1991 roku do dnia 31 grudnia 1993 roku przebywała na urlopie wychowawczym, a w okresie od d 1 lutego 1992 roku do dnia 30 kwietnia 2001 roku pracowała w wymiarze 1/2 etatu. Tymczasem, aby uznać pracę za wykonywaną w warunkach szczególnych powinna być ona wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Dlatego też ubezpieczonej nie przysługuje prawo do dochodzonego świadczenia. Organ rentowy zaznaczył, iż okres urlopu wychowawczego został zaliczony do ogólnego stażu pracy ubezpieczonej.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 29 czerwca oddalił odwołanie jako pozbawione podstaw prawnych.

Wydając rozstrzygnięcie Sąd ten ustalił, iż M. W., urodzona dnia (...), prowadząca działalność gospodarczą, złożyła wniosek o przyznanie prawa do emerytury z tytułu warunków szczególnych. Do wniosku dołączyła świadectwo pracy z dnia 30 kwietnia 2001 roku wystawione przez (...) w O., w którym wskazano, iż w okresie od dnia 1 listopada 1982 roku do dnia 31 stycznia 1992 roku wnioskodawczyni była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy, a w okresie od dnia 1 lutego 1992 roku do dnia 30 kwietnia 2001 roku – w wymiarze 1/2 etatu. Nadto wskazano w nim, że w okresie od dnia 1 listopada 1982 roku do dnia 31 października 1998 roku wykonywała pracę w warunkach szczególnych.

Na rozprawie w dniu 29 czerwca 2012 roku pełnomocnik skarżącej nie kwestionował faktu, iż odwołująca w spornym okresie wykonywała pracę w wymiarze 1/2 etatu, ale w jego ocenie okres ten winien być zaliczony jako okres pracy w warunkach szczególnych przy zastosowaniu przepisu art. 43 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych .

Sąd Okręgowy wskazał ,iż zgodnie z przepisem art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, nr 153, poz. 1227 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy , to jest 1 stycznia 1999 roku osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn, tj. 15 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn.

Emerytura, o której mowa powyżej, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (art. 184 ust. 2 ustawy).

Sąd podkreślił , że dla celów ustalenia powyższych uprawnień za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Wiek emerytalny, o którym wyżej mowa, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom tym przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych (art. 32 ust. 2 i 4 ustawy). Przepisami dotychczasowymi określającymi wiek emerytalny pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom

tym przysługuje prawo do emerytury, są przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 83, nr 8, poz. 43 ze zm.) oraz wydanych na jego podstawie innych aktów prawnych (delegacja ustawowa: § 2 cytowanego rozporządzenia).

W myśl § 4 cytowanego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w przedmiotowym rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (§ 2 ust. 1 rozporządzenia).

Zdaniem Sądu bezsporny był fakt osiągnięcia przez wnioskodawczynię wieku 55-ciu lat, udowodnienia na dzień 1 stycznia 1999 roku okresu składkowego i nieskładkowego w wymiarze 20 lat, 2 miesięcy i 6 dni, nie przystąpienie do otwartego funduszu emerytalnego oraz nie pozostawanie w stosunku pracy. Sporna była natomiast okoliczność czy praca skarżącej na rzecz (...) w O. od dnia 1 lutego 1992 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku (wnioskodawczyni wykonywała zatrudnienie do dnia 30 kwietnia 2001 roku, a w okresie od dnia 31 października 1991 roku do dnia 31 grudnia 1993 roku przebywała na urlopie wychowawczym) na stanowisku: lekarza dentysty w wymiarze 1/2 etatu była pracą wykonywaną w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów resortowych.

W ocenie Sądu cytowane rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 83, nr 8, poz. 43 ze zm.), które weszło w życie w dniu 18 lutego 1983 roku, w Dziale XII (w służbie zdrowia i opiece społecznej), pkt. 2 wykazu A stanowiącego załącznik do wskazanego rozporządzenia, wymienia prace w zespołach operacyjnych dyscyplin zabiegowych oraz prace lekarzy stomatologów jako prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego, jednakże sam charakter pracy nie jest wystarczający, bowiem praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze powinna być wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (§ 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku). Sąd wskazał na orzecznictwo Sądu Najwyższego zgodnie z którym praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2011 roku, III UK 174/10). Sąd Najwyższy ocenił bowiem, że prawo do emerytury w wieku niższym od powszechnego z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest ściśle związane z szybszą utratą zdolności do zarabkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy. Praca taka, świadczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też wykonująca ją osoba ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Prawo to stanowi przywilej i odstępstwo od zasady wyrażonej w art. 27 ustawy z 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a zatem regulujące je przepisy należy wyklądać w sposób gwarantujący zachowanie celu uzasadniającego to odstępstwo (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 roku, I UK 393/10). Tymczasem – w ocenie Sądu – wnioskodawczyni w spornym okresie od dnia 1 lutego 1992 roku do dnia 30 kwietnia 2001 roku świadczyła zatrudnienie w wymiarze 1/2 etatu, w tym w okresie do dnia 31 grudnia 1993 roku przebywała na urlopie wychowawczym. Ubezpieczona nie powołała żadnego nowego dowodu na potwierdzenie, iż pracę tą wykonywała w wymiarze co najmniej 8 godzin dziennie, a wręcz przeciwnie przyznając, iż wykonywała zatrudnienie w zmniejszonym wymiarze czasu pracy błędnie dowodziła, iż wobec niej nie mają zastosowania przepisy rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku tylko przepis art. 43 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dotyczący pracy na kolei. Sąd uznał za błędne twierdzenie skarżącej, iż do jej sytuacji prawnej ma zastosowanie art. 43 powyższej ustawy, bowiem przepis ten stanowi definicję zatrudnienia na kolei i w żadnej mierze

nie reguluje przesłanek ustalenia prawa do emerytury z tytułu warunków szczególnych. Poza sporem pozostawała okoliczność podnoszona w odwołaniu, że okres przebywania przez ubezpieczoną na urlopie wychowawczym został uwzględniony do ogólnego stażu pracy skarżącej .

W świetle powyższych okoliczności sporny okres pracy odwołującej w wymiarze 1/2 etatu nie stanowił pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 83, nr 8, poz. 43 ze zm.), który łącznie z uznanym przez organ rentowy okresem pracy skarżącej w tych warunkach w wymiarze: 13 lat, 11 miesięcy i 6 dni, uprawniałby do przyznania M. W. prawa do emerytury na podstawie przepisu art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, nr 153, poz. 1227 ze zm.) w związku z § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. 83, nr 8, poz. 43 ze zm.). Wobec powyższego zaskarżoną decyzję organu rentowego Sąd uznał za prawidłową.

Apelację od powyższego wyroku złożyła odwołująca.

Zarzucała wyrokowi naruszenie przepisów prawa materialnego a w szczególności;

- art.184 ustawy o emeryturach i rentach, przez przyjęcie, że wnioskodawczyni nie nabyła prawa do emerytury,

-art. 43 cytowanej ustawy poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji przyjęcie ,iż odwołująca nie udowodnia 15 letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Następnie wskazywała naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na wynik sprawy, to jest art. 233§1 k.p.c. przez niedokonanie wszechstronnej oceny zgromadzonych w sprawie dowodów , przekroczenie granic swobodnej ich oceny, a także sprzeczność ustaleń Sądu ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym przez przyjęcie , że wnioskodawczyni nie nabyła prawa do wcześniejszej emerytury, nie udowodniła 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Wskazując na powyższe zarzuty wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury od 11 maja 2012 roku, zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kosztów procesu , w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach dotychczasowego postępowania.

Zdaniem apelującej przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach Sąd orzekający błędnie zastosował przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku zamiast art. 43 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył , co następuje;

Apelacja wnioskodawczyni nie była uzasadniona , dlatego podlegała oddaleniu.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, iż Sąd Okręgowy rozpoznając niniejszą sprawę nie dopuścił się naruszenia art. 233§1 k.p.c. zgodnie z którym sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z 3. 08. 2006 r. ,wydanym w sprawie II U K 234/05, znajdującym zastosowanie w niniejszej sprawie, granice swobodnej oceny dowodów wyznaczają w szczególności: obowiązek wyprowadzenia przez sąd z zebranego materiału dowodowego wniosków logicznie prawidłowych (zgodnych z zasadami logicznego rozumowania), ramy proceduralne (ocena dowodów musi respektować pewne warunki określone przez prawo procesowe, w szczególności art. 227 - 234 k.p.c.), wreszcie poziom świadomości prawnej sędziego oraz dominujące poglądy na sądowe stosowanie prawa. Swobodna ocena dowodów dokonywana jest przez pryzmat własnych przekonań sądu, jego wiedzy i posiadanego zasobu doświadczeń życiowych, ale powinna także uwzględniać wymagania prawa procesowego oraz reguły logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny

i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i - wając ich moc oraz wiarygodność - odnosi je do pozostałego materiału dowodowego .

Zdaniem Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy rozpoznając niniejszą sprawę dokonał oceny materiału dowodowego mając na uwadze powyższe wskazówki. Zgromadzony materiał ocenił nie przekraczając granic swobodnej jego oceny. Z całą pewnością ocena ta nie była pobieżna, dowolna, jednostronna , wybiórcza bądź nie dostatecznie wnikliwa -jak zarzuca to apelująca.

Sąd Apelacyjny podziela w całości ustalenia Sądu Okręgowego oraz ocenę prawną zawartą w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku , przyjmując je za własne ,bez potrzeby powtarzania tych samych argumentów.

Należy również podkreślić, że jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona. Tego rodzaju wskazówka została zawarta w wyroku Sądu Najwyższego z 18. 10 .2005 r. , w sprawie II UK 40/05.

W ocenie Sądu Apelacyjnego wnioskodawczyni nie podważyła oceny materiału dowodowego dokonanej przez Sąd i nie wykazała aby Sąd Okręgowy naruszył powyższe reguły, to jest niewłaściwie rozumował , bądź ocenił zgromadzony materiał niedostatecznie wnikliwie , pobieżnie, jednostronnie albo ze zgromadzonego materiału dowodowego wywiódł niewłaściwe wnioski dotyczące ustalenia okresu pracy w szczególnych warunkach..

W zasadzie odwołująca w swojej apelacji nie wskazuje argumentów , czy dowodów świadczących o niewłaściwej jego ocenie, tylko polemizuje z prawidłowymi ustaleniami sądu.

Przede wszystkim odwołująca nie chce zauważyć w swoich ocenach całości materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie i tego , iż nie składa nowych dowodów na okoliczność zatrudnienia w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze .

Zgodnie z treścią art. 184 ust.1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Należy zauważyć , iż ten intertemporalny przepis art. 184 ust. 1, który został zamieszczony w przepisach przejściowych ustawy o emeryturach i rentach nie wymagał spełnienia do dnia 1 lipca 2004 r. wszystkich przesłanek wymaganych do nabycia prawa do emerytury, w tym w szczególności przesłanki wieku uprawniającego do emerytury.

Art. 184 ust. 1 ustawy obejmuje stany faktyczne zastane w dniu jego wejścia w życie i ustawodawca nie zróżnicował w nim przesłanek nabycia prawa do emerytury przez osoby wykonujące pracę w warunkach szczególnych w zależności od dat ich urodzenia, a w efekcie od daty osiągnięcia wymaganego wieku emerytalnego (art. 32 i art. 46 ustawy). W tym jednym przypadku uregulował odrębnie, w sposób szczególny, sytuację prawną osób ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., które w dniu wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach (1 stycznia 1999 r.) legitymowały się już okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym oraz okresem składkowym i nieskładkowym z art. 27 ustawy (co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn). Oznaczało to, że celem tego szczególnego przepisu (art. 184 ustawy o emeryturach i rentach) było utrzymanie uprawnień emerytalnych dla tych ubezpieczonych, którzy w chwili wejścia w życie tej ustawy spełniali warunki przejścia na emeryturę w niższym wieku

emerytalnym, z wyjątkiem warunku osiągnięcia tego wieku, o którym mowa w art. 32 tej ustawy. Dlatego należy uznać art. 184 ustawy o emeryturach i rentach za samoistną podstawę nabycia prawa do emerytury w oderwaniu od daty osiągnięcia wieku emerytalnego (por. uchwałę z dnia 8 lutego 2007 r., II UZP 14/06, OSNP 2007 nr 13-14, poz. 199, lub wyrok dnia 18 lipca 2007 r., I UK 62/07, OSNP 2008 nr 17-18, poz. 269).

Sąd zwraca uwagę, iż art. 184 ustawy o emeryturach i rentach ma zastosowanie do tych ubezpieczonych, którzy w dniu 1 stycznia 1999 r. osiągnęli wymagany staż ubezpieczeniowy, w tym okres pracy w szczególnych warunkach, choć nie osiągnęli wieku emerytalnego. Oznacza to, że ubezpieczeni, do których ma zastosowanie art. 184 ustawy, mogą realizować prawo do emerytury na starych zasadach po osiągnięciu wieku emerytalnego. Prawo do emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej nabywa zatem ubezpieczony, który 1 stycznia 1999 r. legitymował się wymaganym okresem ogólnym i szczególnym stażem ubezpieczenia, choćby wymagany wiek emerytalny osiągnął po tej dacie, niezależnie od tego, czy w chwili dożycia wymaganego wieku emerytalnego miał status pracownika, wykonywał inną pracę (np. prowadził działalność gospodarczą), czy też w ogóle nie pracował.

Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, iż okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, co wynika wprost z treści art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy. Według art. 32 ust. 2 ustawy dla celów ustalenia uprawnień, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych. Art. 32 ust. 4 odsyła zaś do dotychczasowych przepisów przy ustalaniu wieku emerytalnego, rodzaju prac lub stanowisk oraz warunków, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury. Przepisami dotychczasowymi są przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.). Do wnioskodawczyni ma zastosowanie przepis § 4 ust. 1, który w stosunku do pracownika – kobiety wykonującej pracę w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, statuuje następujące przesłanki nabycia prawa do emerytury: wiek emerytalny wynoszący 55 lat oraz okres zatrudnienia wynoszący 20 lat i co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z terminologią używaną w ustawie emerytalno - rentowej przez okres zatrudnienia rozumie się okresy składkowe i nieskładkowe wymienione w art. 6 i 7 oraz art. 10 ust. 1, natomiast okresy pracy w szczególnych warunkach, to okresy wskazane w wykazach A i B załącznika do powyższego rozporządzenia oraz inne okresy pracy lub służby wymienione w § 4 ust. 3 i w § 5-10 tego aktu. Zważywszy na fakt, iż ubezpieczona urodzona jest po dniu 31 grudnia 1948 r. zatem w myśl art. 184 ust. 1 ustawy emerytalno - rentowej, nabycie przez nią uprawnień do emerytury uzależnione jest od osiągnięcia wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach oraz ogólnego stażu składkowego i nieskładkowego do dnia wejścia w życie ustawy, tj. do 1 stycznia 1999 r.

W rozpoznawanej sprawie nie budziło wątpliwości spełnienie przez odwołującą do chwili złożenia wniosku emerytalnego kryterium wieku 55 lat, zaś do daty wejścia w życie ustawy - przesłanki ogólnego stażu składkowego i nieskładkowego. Sporne okazało się natomiast osiągnięcie przez ubezpieczoną do dnia 1 stycznia 1999 r. minimalnego 15 letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Istota problemu sprowadza się do odpowiedzi na pytanie o możliwość zaliczenia do stażu pracy w szczególnych warunkach wynoszącego 13 lat, 11 miesięcy i 6 dni okresu zatrudnienia w wymiarze 1/2 etatu oraz w okresie urlopu wychowawczego.

Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze okresami pracy w szczególnych warunkach są okresy wykonywania pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującego na danym stanowisku, z czego wynika zawężenie zakresu okresów szczególnych tylko do tych okresów zatrudnienia, w których praca była wykonywana, a nie do sytuacji samego formalnego pozostawania w zatrudnieniu.

Należy zauważyć, iż gramatyczna wykładnia art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wskazuje, że sformułowanie: "po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40" odnosi się wyłącznie do wieku emerytalnego określonego w tych przepisach - bez odwoływania się do pozostałych

wymogów związanych z tym wiekiem np. warunków dotyczących przyznania emerytury kolejowej (jak ocenia to wnioskodawczyni). Te pozostałe wymogi związane z wiekiem, to jeden z warunków prawa do emerytury np. kolejowej (art. 40), nie mieszczący się w znaczeniu pojęciowym słowa wiek.

Reasumując należy stwierdzić, że przesłankami nabycia prawa do emerytury na podstawie art. 184 ust. 1 cytowanej ustawy jest osiągnięcie do dnia 1 stycznia 1999 r. tzw. warunków stażowych, do których należą: okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 20 lat dla kobiet oraz okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet. Skutkiem odesłania do przepisów dotychczasowych zawartego w art. 184 ust. 1 pkt .1 jest stosowanie wprost przepisów powołanego przez Sąd I instancji rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Należy bowiem zauważyć, że art. 184 ustawy odsyła w ust. 1 pkt 1 do przepisów dotychczasowych wyłącznie w zakresie szczególnego charakteru zatrudnienia wymaganego w tych przepisach do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn. Jest to oczywiste, skoro wymóg okresu pracy w tym charakterze musiał być przez wnioskodawczynię spełniony przed dniem 1 stycznia 1999 r., a więc przed datą wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach. W konsekwencji odesłanie to należy rozumieć w ten sposób, że prawo do emerytury na podstawie art. 184 ustawy może nabyć osoba ubezpieczona, która wykazała się wymaganym okresem pracy w szczególnych warunkach, zdefiniowanych §3 i §4ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Zatem Sąd I instancji prawidłowo zastosował art. 184 cytowanej ustawy nie dokonując naruszenia prawa materialnego wskazywanego w apelacji. Z powyższych powodów brak było również do zastosowania przez Sąd Okręgowy art. 43 ustawy o emeryturach i rentach z FUS określającego okresy zatrudnienia na kolei przy ustalaniu prawa do emerytury kolejowej.

W niniejszej sprawie ocenie podlegało prawo odwołującej do wcześniejszej emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach przyznawanej na podstawie cytowanego art. 184 ustawy, a nie prawo do emerytury kolejowej.

W tej sytuacji Sąd Okręgowy ustalając stan faktyczny w niniejszej sprawie prawidłowo zastosował wskazywane przepisy prawa materialnego ustalając okresy pracy wnioskodawczyni w szczególnych warunkach oraz dokonując oceny czy odwołująca spełniła warunki do przyznania tego prawa.

Z tych wszystkich powodów apelacja wnioskodawczyni jako nieuzasadniona podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.